

**«Теофіпольська центральна бібліотека»
Теофіпольської селищної ради**

« Назад у минуле»

(Історична довідка)

Теофіполь

2021

590 років з дня першої писемної згадки про Пłosкирів

Місто Хмельницький веде свій родовід від невеличкого поселення Пłosкирів або Пłosкирівці. Назва міста походить від назви річки Пłosкої, в місці впадіння якої до Південного Бугу виникло стародавнє поселення.

Точний час заснування міста невідомий. Перша документальна згадка про Пłosкирів відноситься до першої половини XV століття. Польський король Владислав II Ягайло в 1431 році надає вірній шляхті привілеї на подільські володіння. Серед населених пунктів, що згадуються у документах королівської канцелярії від того року, знаходимо поселення сільського типу під назвою Пłosкирівці та відповідний до цього запис: 10 лютого 1431 р. у місті Сопоті король Владислав II Ягайло записує Янові Чанстуловському 100 гривень на володіння "селами Голисин та Пłosкирівці на річці Бог у Летичівському повіті Подільської землі".

У 1434 році польські феодали захопили західну частину Поділля. В роки королювання (1434-1444 рр.) Владислава III нова згадка – підтверджується право на володіння поселенням, яке вже названо як Płoskirow – Пłosкирів.

На той час, коли Пłosкирів згадується в документах (1493 р.), він був невеликим населеним пунктом з дерев'яною фортецею і сторожовим гарнізоном, де проживало понад 100 чоловік місцевого населення. Тут розміщувався гарнізон – загін озброєних жовнірів, які забирали в селян хліб, худобу, одяг, вимагали від них сало, м'ясо, гроші.

У 1578 році польський король Стефан Баторій надав Пłosкирову статус містечка.

З 1665 року до кінця 18-го століття містечком володіла родина польських магнатів Замоїських, родинний герб яких став основою герба Проскурова та сучасного Хмельницького.

Після загарбання Поділля Російською імперією, 5 липня 1795 р. імператорським указом була утворена Подільська губернія. Один із повітів губернії став називатися Проскурівським, а його центром стає місто Проскурів. Саме в цьому імператорському указі вперше зустрічається назва “Проскурів”.

На початку XIX ст. у Проскурові проживало близько 2 тисяч чоловік.

У 1822 році місто винищила страшна пожежа. Новий план забудови Проскурова затвердив імператор Олександр I у 1824 році. У 1837 році на місці згорілої церкви виріс новий собор – Церква Різдва Богородиці. Нині це найстаріша будівля із тих, що збереглися у місті.

Прокладення у 1870 році залізничної колії через місто стало стимулом для бурхливого промислового розвитку Проскурова. У 1889 році побудовано тютюнову фабрику. У 1891 році став до

ладу цукровий завод купця С. Маранця, у 1898 році – чавуноливарний завод Б. Ашкіназі, у 1899 році – цегельний завод Ш. Гальперіна, у 1901 році – пивоварний завод Л. Кляве.

У 1892 році у місті відкрито перший театр (нині – Міський будинок культури).

У 1904 році – відкрито Олексіївське реальне училище (нині – приміщення міської ради).

Станом на 1897 рік населення міста становило 22915 мешканців (із них православних – 29,8%, католиків – 30,1%, іудеїв – 39,5%).

З утворенням 22 вересня 1937 року Кам'янець-Подільської області Проскурів опинився у її географічному центрі. Це обумовило перенесення у березні 1941 року в Проскурів адміністративного центру області.

Під час Другої світової війни в окупованому Проскуріві розгорнулася боротьба проти гітлерівських загарбників. Проскурівська окружна підпільно-партизанська організація, члени якої зробили вагомий внесок у справу Перемоги.

25 березня 1944 року військами I Українського фронту в ході Проскурівсько-Чернівецької операції місто було визволене від фашистських загарбників.

У січні 1954 року Кам'янець-Подільська область була перейменована у Хмельницьку, а Проскурів – у місто Хмельницький, чим було вшановано пам'ять видатного державного та військового діяча України гетьмана Богдана Хмельницького.

Використана література:

1. Історія міст і сіл Української РСР. Хмельницька область.- Київ: Інститут академії наук УРСР, 1971.- 708 с.

Електронні ресурси:

1. Історія Хмельницького — Вікіпедія<https://uk.wikipedia.org> › wiki › Історія_Хмельницько...
2. ПЛОСКИРІВ - ПРОСКУРІВ - ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ. ШТРИХИ ...
<https://khm.gov.ua> › content › ploskyriv-proskuriv-hm...
3. Місто Хмельницький - Хмельницька міська рада
<http://www.khmelnysky.com> › pdf › Khmelnytsk...

Склала:

Л. Л. Кравченко

Відповідальна за випуск:

С. А. Рудик